

*Др Владимир Чоловић,
доцент, Правни факултет, Српско Сарајево*

Стечајни план

Резиме

Стечајни план представља основ реорганизације стечајног дужника, тј. основ за продужење “животића” стечајног дужника. Стечајни план пружа шире могућности за наставак рада стечајног дужника, против кога је, иначе, покренут стечајни поступак. Стечајни план се састоји из припремног и главног дела, односно provedбеног дела. Основна карактеристика стечајног плана је да се он подноси након отварања стечајног поступка или заједно са предлогом за отварање стечајног поступка. Иако је основни циљ стечајног поступка намирење поверилаца и гашење стечајног дужника, односно његов пресек, увођењем института стечајног плана у стечајном поступку пружа се заштита и повероцима и стечајном дужнику.

Кључне речи: стечајни поступак, стечајни план, стечајни дужник, реорганизација, повероци.

Опште напомене

Када говоримо о стечајном плану, говоримо о реорганизацији стечајног дужника, која подразумева могућност наставка његовог пословања, иако је против њега покренут стечајни поступак. Стечајни план је главни акт поступка реорганизације, од чије садржине зависи да ли ће стечајни дужник наставити са радом или ће бити настављен стечајни поступак против њега. Стечајни план пружа широке могућности за дефинисање статуса стечајног дужника након отварања стечајног

поступка, уколико се појави могућност опстанка тог дужника и уколико се поступак реорганизације успешно спроведе. Верујемо да ће и наш нови Закон у овој области (који у време писања овог рада још није донесен) предвидети институт реорганизације дужника.

Ови институти су нови и у хрватском Стечајном закону¹⁾ и у Закону о стечајном поступку Републике Српске²⁾ (даље: Стечајни закони). Ови закони на скоро истоветан начин регулишу овај институт, тако да ћемо се позивати на одредбе и једног и другог закона, које регулишу реорганизацију дужника и стечајни план. Из разлога сврсисходности, анализираћемо само неке од одредаба, које се односе на основне карактеристике реорганизације стечајног дужника, како би указали на неопходност постојања овог института. Обзиром да наведени стечајни закони предвиђају различите органе стечајног поступка, јер Закон о стечајном поступку Републике Српске не предвиђа стечајно веће као орган вођења поступка, већ само стечајног судију, ми ћемо, у овом погледу, користити одредбе Стечајног закона Хрватске, који је задржао институт стечајног већа. Осим у наведеним стечајним законима, стечајни план, као основ реорганизације дужника, предвиђен је и у немачком стечајном праву. Стечајни план пружа могућности да се односи између дужника и поверилаца реше на принудан или добровољан, односно сагласан начин, а која ће опција бити изабрана, зависи од самих дужника и поверилаца.³⁾ Осим наведеног плана, у немачком стечајном праву је предвиђен и рехабилитациони план, који пружа могућност да дужник изврши трансфер послова трећем лицу, који може на успешан начин да заврши те послове и намири повериоце.⁴⁾

Садржина стечајног плана

Стечајним планом се предвиђају мере, које се предузимају према стечајном дужнику, како би он наставио са пословањем и како би могао стицати добит. Субјекти реорганизације, а самим тим и стечајног плана су стечајни дужник и стечајни повериоци, као и сви други субјекти овог поступка, према којима стечајни план може деловати. Ту имамо у виду различне повериоце, лица која имају уделе у стечајном дужнику, итд.⁵⁾ Осим њих, као субјект поступка реорганизације мора се споменути и стечајни управник, обзиром да он може поднети стечајни план. Иначе, у стечајним законима се дефинише да се стечајни план може сачинити након отварања стечајног поступка, као и да се у њему “може одступити од законских одредаба о уновчењу и распојели стечајне масе”.⁶⁾ То је нарочито важно за повериоце.

1. Стечајни закон Републике Хрватске (Народне новине, бр.44/96, 29/99, 129/2000).
2. Закон о стечајном поступку Републике Српске (Сл. гласник Републике Српске бр. 67/2002).
3. Fialski H., *Insolvency Law in the Federal Republic of Germany*, 1994, стр. 27.
4. *Ibidem*.
5. Ераковић А., *Стечајни закон с коментаром и примјерима*, Загреб, 1997. стр. 142.
6. Чл. 213. ст. 1. хрватског Закона, чл. 142. ст. 1. Закона Р. Српске.

Као што смо рекли, стечајним планом се може предвидети више мера, које субјектима поступка реорганизације стоје на располагању. Набрајање мера у стечајним законима никако не значи да су ограничене могућности наведених субјекта у овом поступку. Наиме, ти субјекти могу предузети једну или више мера, а исто тако, могу предузети и неке мере, које нису наведене у стечајним законима. У стечајним законима је одређено низ мера⁷⁾ (у хрватском 11, у Закону Р. Српске 13), које могу бити примењене у овом поступку. Ми ћемо посветити пажњу неколицини најкарактеристичнијих мера, које чине садржину стечајног плана.

Пре свега, стечајним планом се може одредити, да се дужнику оставља део или целокупна имовина, ради наставка рада. Наиме, овде се повериоци морају уверити, да ће своја потраживања на бржи и потпунији начин наплатити, ако дужник настави са радом са целокупном имовином. Исто тако, дужник може наставити са радом, ако му се остави и део имовине, а преостали део се прода и подели повериоцима. Затим, може се извршити преношење дела или целокупне имовине стечајног дужника на једно или више правних лица, већ постојећих или која ће, тек бити основана. Ова мера може изазвати недоумице, ако знамо да би преношење целе имовине једног правног лица на друго, изазвало гашење тог, наведеног правног лица. Ако преношење имовине посматрамо као преношење скупа права и обавеза, онда би ова мера имала смисла. Ако се ради о преношењу дела имовине, онда се мора дефинисати, које ће обавезе и даље извршавати дужник, а које ће се пренети на друго правно лице.⁸⁾ Мишљења смо да би ова мера морала бити прецизирана. Стечајним законима се предвиђа и спајање или припајање дужника са једним или више правних лица. Затим, стечајни закони предвиђају продају целе или дела имовине дужника. Сматра се да би добијени износ на име продајне цене могао користити дужник за наставак пословања. Следећа мера односи се на расподелу дужникове имовине повериоцима. Овде се не ради о уновчењу, већ о распоређивању имовине без уновчења. У стечајним законима се предвиђа да се може слободно одредити на који ће начин бити измирени повериоци. Но, то зависи од стечајног дужника, односно од његове делатности. Наравно, као и код претходне мере, ово намирење је везано за један дужи рок. Затим, Стечајни закони предвиђају и меру смањења или одлагања исплате потраживања. Ова мера представља принудно поравнање. Стечајним планом се може одредити и претварање обавеза дужника у кредит. И овде долази до одлагања исплате. Затим, стечајним планом се може предвидети и преузимање јемства за обавезе дужника, односно давање другог осигурања за испуњење обавеза дужника. Јемство се предвиђа у главном делу.⁹⁾ Стечајни закони предвиђају да се стечајним планом може уредити и одговорност дужника након завршетка стечајног поступка. Овим се дужник може ослободити и одговорности за друге обавезе, ако испуни оно што је предвиђено стечајним планом.

7. Чл. 213. ст. 2. хрватског Закона, чл.142., ст.2. Закона Р.Српске.

8. Ераковић А., нав.дело, стр. 143.

9. Ераковић А., нав. дело, стр. 143.

У одредбама сечајних закона, остављена је могућност да подносилац плана може предвидети и друге мере за опстанак сечајног дужника.

Сечајни план може поднети дужник заједно са предлогом за отварање сечајног поступка. То значи да дужник има спреман план за даљи наставак пословања, иако су испуњени услови за покретање сечајног поступка. Након отварања сечајног поступка, сечајни план имају право да поднесу сечајни управник и дужник појединац (Сечајни закони предвиђају и институт дужника појединца).¹⁰⁾ Обзиром да су, у време подношења сечајног плана, већ наступиле правне последице отварања сечајног поступка, сечајни план има право поднети једино сечајни управник у име дужника правног лица. Сечајни план се мора поднети до завршног рочишта. Без обзира, ко подноси сечајни план, главну улогу у његовом прихватању имају повериоци. Сечајним законом је предвиђено, да одбор поверилаца, ако је основан, може имати саветодавну улогу у састављању сечајног плана.¹¹⁾

Припремни и главни део сечајног плана

Сечајни план се састоји од припремног и главног дела (у хрватском Закону употребљава се термин проведбени део, а у Закону Р.Српске - основа за спровођење, а ми ћемо користити термин - главни део).¹²⁾ Што се тиче припремног дела, у њему се наводе мере, које су предузете пре отварања сечајног поступка или које треба да се предузму, како би се створио основ за провођење сечајног плана, односно основ за остваривање права субјеката поступка реорганизације дужника, тј. поверилаца, али и самог дужника. У припремном делу се морају навести подаци о самом плану, као и о последицама, које ће он произвести. Припремни део сечајног плана има функцију увода у главни део.¹³⁾

Са друге стране, главни део садржи детаљније информације о измени статуса дужника, као и других субјеката у поступку реорганизације.¹⁴⁾ У главном делу се морају навести мере, које ће довести до наставка рада сечајног дужника. У главном делу се мора дефинисати и статус свих субјеката. Пре свега, то се односи на повериоце. Повериоци са различитим правним положајем се сврставају у посебне групе.¹⁵⁾ Тако имамо повериоце са правом одвојеног намирена, затим повериоце, који нису нижег исплатног реда, као и повериоце појединих нижих исплатних редова, ако планом није предвиђено да њихова потраживања престају.¹⁶⁾ Даље, у главном делу сечајног плана регулишу се и права разлучних поверилаца.¹⁷⁾ Сте-

10. Чл. 214. ст. 1. хрватског Закона, чл. 143. ст.2. Закона Р. Српске.

11. Чл. 214. ст. 2. хрватског Закона, чл. 143. ст.2. Закона Р. Српске.

12. Чл. 215. хрватског Закона, чл. 144. Закона Р. Српске.

13. Чл. 216. хрватског Закона, чл. 145. Закона Р. Српске.

14. Ераковић А., нав. дело, стр. 145.

15. Чл. 218. ст. 1. хрватског Закона, чл. 147. ст.1. Закона Р. Српске.

16. Ераковић А., нав. дело, стр. 146.

чајни дужник се намирењем поверилаца, у складу са главним делом, ослобађа преосталих обавеза према тим повериоцима.

Стечајно веће може, након увида у припремни и главни део стечајног плана, одбацити стечајни план по службеној дужности, због непоштовања прописа о праву на подношење стечајног плана, затим ако нема изгледа да стечајни план прихвате повериоци или потврди суд, као и ако се права субјеката у поступку не могу остварити у складу са главним делом.¹⁸⁾ Осим по службеној дужности, стечајно веће може одбацити нови план стечајног дужника на захтев стечајног управника, уз сагласност одбора поверилаца (ако је основан).¹⁹⁾ Сматрамо да је ова одредба нејасна. Чињеница је да се стечајни план може поднети након отварања стечајног поступка до завршног рочишта. Овде се ради о подношењу новог плана, ако је стари план дужника одбијен, непотврђен или повучен. Уколико стечајни план не буде одбијен, онда ће стечајно веће тражити да се о њему, у року од тридесет дана, изјасне одбор поверилаца, ако је основан, дужник појединац, ако је план поднео стечајни управник, као и стечајни управник, ако је план поднео дужник.²⁰⁾

Прихватање стечајног плана

О стечајном плану се расправља и гласа на посебним рочиштима. Стечајно веће заказује рочиште за расправљање и гласање о стечајном плану и оно се мора одржати у року од 30 дана од дана заказивања. Рочиште мора бити објављено, а у том обавештењу мора бити назначено, да се може извршити увид у стечајни план у писарници суда. Одређена лица се морају посебно позвати на рочиште за расправљање и гласање о стечајном плану. То су стечајни повериоци, који су пријавили своја потраживања, различити повериоци, стечајни управник и дужник појединац. Напред смо навели да се може радити о рочиштима, а не о рочишту за расправљање и гласање о стечајном плану. То, због тога, што стечајно веће може заказати посебно рочиште за гласање. Иначе, рочиште за расправљање и гласање о стечајном плану се не сме одржати пре рочишта за испитивање потраживања.²¹⁾ И стечајни и различити повериоци, на чија потраживања план не делује, немају право гласа.²²⁾ Подносилац стечајног плана може изменити план на самом рочишту за расправљање.²³⁾ Те измене би требале бити инициране, пре свега, од стране поверилаца.

17. Чл. 219. хрватског Закона, чл. 148. Закона Р. Српске.

18. Ераковић А., нав. дело, стр. 150.

19. Чл. 227. ст. 2. хрватског Закона, чл. 156. ст. 2. Закона Р. Српске.

20. Чл. 228. ст. 1. хрватског Закона, чл. 157. ст. 1. Закона Р. Српске.

21. Ераковић А., нав. дело, стр. 152.

22. Чл. 233. ст. 2. и чл. 234. ст. 2. Хрватског Закона, чл. 162. ст. 2. и чл. 163. ст. 2. Закона Р. Српске.

23. Чл. 236. хрватског Закона, чл. 165. Закона Р. Српске.

На рочиште за гласање позивају се сви повериоци са правом гласа и дужник.²⁴⁾ У случају одржавања посебног рочишта за гласање о стечајном плану, повериоци о њему могу гласати и писменим путем.²⁵⁾ Ако су повериоци подељени по групама, свака група гласа посебно о стечајном плану.²⁶⁾ Да би стечајни план био прихваћен од стране поверилаца, потребно је да у свакој групи за стечајни план гласа већина поверилаца и да укупан износ потраживања поверилаца, који су гласали за стечајни план, двоструко прелази износ потраживања поверилаца, који су гласали против.²⁷⁾ Не узимају се у обзир повериоци, који нису били на рочишту за гласање, осим ако су гласали писменим путем, као ни повериоци, који су се уздржали од гласања.²⁸⁾ Уколико, пак, стечајни план не утиче на права различитих поверилаца, као и ако повериоци нису разврстани по групама, онда ће за прихватање стечајног плана, бити довољно да је за њега гласала већина поверилаца. Ако дужник не приговори на план најкасније на рочишту за гласање писмено или усмено на записник, сматраће се да је дао пристанак на план.²⁹⁾

Потврда стечајног плана

После прихватања стечајног плана од стране поверилаца и од стране дужника, стечајно веће одлучује о потврђивању истог, али ће, пре тога, саслушати стечајног управника, одбор поверилаца (ако је основан) и дужника. Ако потврди стечајни план, решење које стечајно веће донесе, у том погледу, садржи главни део стечајног плана, који су прихватили повериоци.³⁰⁾ У одређеним случајевима, може бити предвиђено да се морају испунити одређена чињења или се морају предузети одређене мере, како би се стечајни план могао прихватити. Тада се ради о условном плану, тачније о условима, који морају бити испуњени да би се стечајни план прихватио. Ако ти услови нису испуњени, суд ће одбити потврду стечајног плана.³¹⁾ Стечајно веће ће ускратити потврду стечајног плана, ако су, при изради стечајног плана битно повређени прописи о садржају плана, затим о прихватању стечајног плана од стране поверилаца, као и о пристанку дужника, односно ако је прихватање стечајног плана постигнуто на недопуштен начин.³²⁾ Значи, стечајно веће мора водити рачуна, да ли су се поштовали прописи, који се тичу садржаја плана и поступка прихватања плана. Исто тако, стечајно веће мора водити рачуна и о положају поверилаца. Стечајно веће неће потврдити стечајни план на предлог

24. Чл. 237. хрватског Закона, чл. 166. ст. 2. Закона Р. Српске.

25. Ераковић А., нав. дело, стр. 153.

26. Чл. 239. хрватског Закона, чл. 168. Закона Р. Српске.

27. Чл. 240., ст. 1. хрватског Закона, чл. 169., ст.1. Закона Р. Српске.

28. Ераковић А., нав. дело, стр.154.

29. Чл. 243. ст. 1 хрватског Закона, чл. 172., ст.1. Закона Р. Српске .

30. Чл. 244. хрватског Закона, чл. 173., ст.3. Закона Р. Српске.

31. Чл. 245. хрватског Закона, чл. 174. Закона Р. Српске.

32. Ераковић А., нав. дело, стр. 157.

поверилаца, ако неко од поверилаца, најкасније на рочишту за гласање, поднесе приговор на план. Поверилац мора доказати да је стављен у лошији положај.³³⁾

Дејства стечајног плана

Решење о потврди стечајног плана делује према свим субјектима поступка реорганизације. Уколико се ради о одређеним променама на правима на деловима имовине дужника, сматраће се да су у решењу о потврди стечајног плана садржане изјаве воље субјеката, које су дате у прописаном облику. Та права настају након правоснажности стечајног плана. Исто вреди и за изјаве о преузимању обавеза, на којима се заснивају наведене промене на правима на деловима имовине. Наведено се примењује и на повериоце, који нису пријавили своја потраживања, као и на повериоце, који су поднели приговор на стечајни план.³⁴⁾ Дужник се, на основу решења, ослобађа обавеза према својим јемцима или лицима овлашћеним код регресних права, као и према својим повериоцима.³⁵⁾ У случају да је стечајним планом предвиђено одлагање исплате потраживања или делимично смањење обавезе исплате, дужник мора да изврши своје обавезе, онако како је то предвиђено стечајним планом. У случају закашњења, одредбе стечајног плана престају да важе. Уколико је дужник закаснио са испуњењем обавезе према једном повериоцу, неће се сматрати да је закаснио и према другим повериоцима.³⁶⁾

Решење о потврди стечајног плана има, као што смо рекли, снагу извршне исправе. Повериоци, чија су потраживања утврђена и која нису оспорена, као и повериоци, који имају потраживања, код којих је отклоњено оспоравање, могу, на основу правоснажног решења о потврди стечајног плана, да покрену поступак принудног извршења против дужника. Иначе, кад решење о потврди стечајног плана постане правоснажно, стечајно веће доноси решење о закључењу стечајног поступка.³⁷⁾

Надзор над испуњењем стечајног плана

У стечајном плану може бити предвиђено да ће се вршити надзор над његовим испуњењем. Значи, надзор над испуњењем плана није обавезан. У стечајним законима није одређено, ко може да предложи вршење надзора. Претпоставка је да то буде на предлог субјеката поступка реорганизације дужника, и то, најпре, на предлог поверилаца.³⁸⁾ Надзор обављају стечајни управник, одбор поверилаца (ако је основан), као и стечајни суд. Стечајни управник је дужан, једном годишње,

33. Чл. 247. хрватског Закона, чл. 176. Закона Р. Српске.

34. Ераковић А., нав. дело, стр. 159.

35. Чл. 250. ст.3. хрватског Закона, чл. 179. ст. 2. Закона Р. Српске.

36. Ераковић А., нав. дело, стр. 160-161.

37. Чл. 254. ст. 1. хрватског Закона, чл. 183. ст. 1. Закона Р. Српске.

38. Ераковић А., нав. дело, стр. 163.

да поднесе извештај одбору поверилаца и суду о испуњењу плана.³⁹⁾ Из наведеног произлази, да стечајни управник сам спроводи надзор над испуњењем плана. Он је дужан да обавештава остале субјекте поступка, као и да поднесе пријаву суду и одбору поверилаца, у случају да се стечајни план не спроводи по закону.⁴⁰⁾

Решење стечајног већа о надзору објављује се заједно са решењем о закључењу стечајног поступка.⁴¹⁾ Стечајно веће ће донети решење о укидању надзора у два случаја: 1) ако су потраживања испуњена или је њихово испуњење осигурано, и 2) ако је од закључења стечајног поступка прошло три године, а није поднесен предлог за отварање новог стечајног поступка.⁴²⁾ То значи, да надзор може трајати најдуже три године и да ће се укинути након истека тог времена, без обзира на испуњење потраживања.

Закључак

Специфичност поступка реорганизације огледа се у томе, што се он спроводи у току стечајног поступка. Тек након прихватања и потврде стечајног плана, стечајни поступак се закључује. Чињеница је да поступак реорганизације дужника носи у себи и позитивне и негативне стране. Ако се стечајни план прихвати и ако његово спровођење успе, од тога имају користи и повериоци и дужник. Са друге стране, може се десити да повериоци буду оштећени у наплати потраживања, као и да дужник не настави са даљим пословањем.

Стечајни план је нови институт у нашој правној науци. Његова примена у пракси ће показати да ли је он прихватљив за наше услове. Но, у једно можемо бити сигурни, а то је да стечајни план и поступак реорганизације дужника пружа много више решења за наставак пословања дужника и много више могућности за реализацију потраживања од стране поверилаца, него што је то до сада био случај. Издвојићемо основне специфичности стечајног плана, које га издвајају од осталих института у овој области. То су:

- 1) стечајни план се подноси након отварања стечајног поступка;
- 2) стечајни план се састоји из два дела, припремног и главног;
- 3) код прихватања стечајног плана главну улогу имају повериоци;
- 4) у овом поступку, значајна је улога стечајног управника;
- 5) у стечајном плану се дефинишу и права на одвојено и приоритетно намирење поверилаца;
- 6) испуњење стечајног плана прати и надзор; и
- 7) у стечајном плану се може дефинисати статус и других правних лица, која учествују у овом поступку.

39. Чл. 257. хрватског Закона, чл. 186. Закона Р. Српске.

40. Чл. 258. хрватског Закона, чл. 187. Закона Р. Српске.

41. Чл. 263. хрватског Закона, чл. 192. Закона Р. Српске.

42. Чл. 264. ст. 1. хрватског Закона, чл. 193. ст. 1. Закона Р. Српске .

Можемо закључити да стечајни план пружа много више могућности, пре свега, за основни циљ стечајног поступка, а то је намирење поверилаца, као и за опстанак привредних субјеката, који имају шансу да и даље егзистирају у пословним односима, упркос одређеним тешкоћама, које су се могле превазићи прихватањем стечајног плана. Међутим, то никако не значи да се, у сваком случају, одступа од другог основног циља стечајног поступка, а то је гашење привредног субјекта, који финансијски не може одговорити својим обавезама.

Vladimir Čovović, Ph.D.
Lecturer, Faculty of Law, Serbian Sarajevo

Insolvency Plan

Summary

The insolvency plan is a ground for reorganization of insolvent debtor, which means that it is a ground for continuation of its "life". It enables wider possibilities for continuing of insolvent debtor business, against whom the insolvent proceedings has been started. The insolvency plan consists of the preliminary and main part, i.e. enforcement part. Its main feature is that it is submitted after the beginning of insolvency proceedings of together with a claim for beginning of insolvency proceedings. In spite of the main aim of insolvency proceedings, which is termination of insolvent debtor, insolvency plan enables protection both to creditors and debtor.

Key words: *Insolvent Proceeding; Insolvent Plan; Insolvent Debtor; Reorganization; Creditors.*